

Andrzej F. Dziuba

Maryjne drogi Prymasa Stefana Wyszyńskiego

Salvatoris Mater 14/1/4, 331-335

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dzieje Polski od samego ich zarania związane były z chrześcijaństwem zachodnim, a więc tradycją łacińską, choć można zauważyć także pewne wpływy tradycji wschodniej, np. Wiślica i znaki tradycji świętych Cyryla i Metodego. Jednak ta tradycja łacińska łączyła się od roku 1000 z metropolią gnieźnieńską i jej sufragalnymi diecezjami w Krakowie, Wrocławiu i Kołobrzegu. Jest oczywiście godna podkreślenia cała tradycja biskupstwa misyjnego w Poznaniu wraz z pierwszym biskupem Jordanem. Natomiast ta wielka tradycja gnieźnieńska rozpoczęta została przez pierwszego metropolitę bł. Radzyna Gaudentego († po 1018), brata św. Wojciecha, biskupa i męczennika.

W tym wielkim i jakże dumnym orszaku historii na przestrzeni ponad tysiąca lat od chrztu w kwietniu 966 roku, od arcybiskupa Mikołaja Trąby (1412-1422), a więc czasu Soboru w Konstancji (1414-1418), metropolici gnieźnieńscy nosili zaszczytny tytuł Prymasa Polski. Z czasem oznaczał on wiele umocowań prawnych, politycznych, społecznych i kulturowych. Wręcz urastał do rangi symbolu wielorakiej obecności chrześcijaństwa w Polsce, a zwłaszcza Kościoła katolickiego, także w znaku i odpowiedzialności interreksa. Prymasi Polski stali się szczególnymi znakami suwerenności politycznej i wolności religijnej, wręcz trwałości naszej państwowości w trudnych czasach rozbiorów oraz mrocznych latach okupacji nazistowskiej i w okresie dominacji sowieckiej.

Kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu, prymasowi Polski w latach 1948-1981, poświęcona została prezentowana publikacja. Otwiera ją słowo wprowadzające skierowane do jej czytelników pióra kard. Kazimierza Nycza, metropolity warszawskiego (s. 3-7). Następnie zamieszczono Komunikat w sprawie procesu beatyfikacyjnego Sługi Bożego Stefana Kardynała Wyszyńskiego podpisany przez o. Gabriela Bartoszewskiego OFMCap z Kurii Metropolitalnej Warszawskiej i ks. Sławomira Zygę z Kurii Metropolitalnej Szczecińskiej (s. 9-10). Wskazuje on na niektóre elementy toczącego się dochodzenia w sprawie uznania

Bp Andrzej F. Dziuba

Maryjne drogi Prymasa Stefana Wyszyńskiego*

SALVATORIS MATER
14(2012) nr 1-4, 331-335

* ABP BOLESŁAW PYLAK, *Maryjne drogi w życiu i działalności Prymasa Stefana Wyszyńskiego (1901-1981). Łaski i uzdrowienia za wstawiennictwem Sługi Bożego Stefana kardynała Wyszyńskiego, Prymasa Polski*, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”, Warszawa 2012, ss. 144.

przedstawionego świadectwa za łaski uzyskanej za wstawiennictwem kard. S. Wyszyńskiego.

Z kolei właściwy korpus naukowo-badawczy opracowania przygotowany został przez abpa prof. dr. hab. Bolesława Pylaka, emerytowanego arcybiskupa metropolitę lubelskiego (s. 11-80). Autor jest wybitnym teologiem dogmatykiem, autorem wielu opracowań książkowych oraz artykułów i szkiców naukowych. Ma także liczne publikacje z zakresu mariologii oraz innych dyscyplin teologicznych. Był wieloletnim wielkim kanclerzem oraz profesorem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Pełnił także liczne odpowiedzialne funkcje w ramach Konferencji Episkopatu Polski, był m.in. członkiem Rady Głównej (obecnie Rada Stała).

Blok ten podzielony został na 22 szkice, w układzie historycznej kolejności *curriculum vitae* Prymasa Tysiąclecia: 1. Lata młodości (s. 11-13); 2. Maryjnym szlakiem – w diecezji lubelskiej (s. 13-22); 3. Maryjne dziedzictwo Prymasów Polski (s. 22-26); 4. Jasnogórskie śluby i Wielka Nowenna Tysiąclecia (s. 27-31); 5. Nawiedzenie Matki Bożej (s. 31-36); 6. Idea oddawania się, czyli zawierzenia Matce Bożej (s. 36-38); 7. Soboty Królowej Polski (s. 38-42); 8. Apel jasnogórski (s. 42-43); 9. Pomocnicy w realizacji programu Wielkiej Nowenny (s. 43-45); 10. Pomoc dla Soboru – czuwania soborowe (s. 45-51).

Dalsze kolejne bloki tematyczne to: 11. Maryja – Matką Kościoła (s. 51-53); 12. Millenium (s. 53-56); 13. Milenijne akty oddania się Maryi, Matce Kościoła (s. 56-59); 14. Społeczna Krucjata Miłości (s. 59-62); 15. Przeciw zagrożeniom moralnym (s. 62-63); 16. Wyznanie wiary słowami „Credo” Pawła VI i modlitwa za Ojca św. (s. 63-64); 17. Modlitwa za kapłanów (s. 64-65); 18. Pomocnicy Maryi, Matki Kościoła (s. 65-67); 19. Modlitwa za Ojczyznę (s. 67-68); 20. Dalszy ciąg nawiedzenia Matki Bożej (s. 68-74); 21. Soli Deo – per Mariam (s. 74-80); 22. Ku chwale ołtarzy (s. 80).

Drugi blok omawianej książki stanowi „Suplement. Łaski i uzdrowienia za wstawiennictwem Sługi Bożego Stefana Kardynała Wyszyńskiego, Prymasa Polski”, przygotowany pod redakcją o. Gabriela Bartoszewskiego OFMCap i Katarzyny Michalskiej (s. 81-140). W jego ramach zamieszczono najpierw Modlitwę o beatyfikację Sługi Bożego Stefana kardynała Wyszyńskiego (s. 83-84). Trzeba tutaj wskazać na szczególne zaangażowanie o. dr. G. Bartoszewskiego w całość procesu beatyfikacyjnego Prymasa Tysiąclecia, jest to tym cenniejsze, że jest on wysokiej klasy specjalistą w zakresie prawa kanonizacyjnego, a także praktykiem w tej materii. Ma bowiem nie tylko duże doświadczenie praktyczne, lecz także jest znanym autorem wielu prac z zakresu tej problematyki.

Zasadniczy korpus proponowanych tutaj – w tej drugiej części – treści otwiera interesujące wprowadzenie (s. 85-90). Z kolei zamieszczono aż 55 podziękowań bardzo różnych osób za otrzymane łaski wyjednane za wstawiennictwem Sługi Bożego (s. 91-140). Wreszcie dodano jeszcze schematyczny spis treści (s. 141-144).

Studium abp. Bolesława Pylaka, wręcz symbolicznie, otwiera cytat jeszcze z czasów kapłańskich kard. S. Wyszyńskiego: *Nie przestałem myśleć, że życie moje musi jednak iść drogą maryjną, jakkolwiek by płynęło* (s. 11). Ta myśl okazała się twórczym zaczątkiem jej konsekwentnego spełniania. Autor umiejętnie i zarazem przekonująco ukazuje to narastanie maryjnego nurtu w życiu i posłudze pasterskiej Prymasa Tysiąclecia. Z perspektywy czasu niezwykle oczywistym wydaje się wskazanie, że faktycznie okazał się on Prymasem Maryjnym. Nawet w pewnym momencie próbowano ubogacić jego zawołanie biskupie „Per Mariam – Soli Dei”. Sam jednak nigdy tego nie zaakceptował, zachowując do końca swe pierwotne zawołanie „Soli Deo”.

Słuszna zatem jest opinia kard. Kazimierza Nycza, metropolity warszawskiego, ze słowa wprowadzającego do prezentowanej książki: *W bogatej spuściznie pisarsko-kaznodziejskiej Kardynała Stefana Wyszyńskiego tematyka maryjna znajduje poczesne miejsce i jest oparta na wiedzy biblijno-patrystycznej* (s. 6). Ta ostatnia uwaga jest szczególnie ważna wobec zarzutów niektórych środowisk tzw. intelektualistów, którzy jednak tylko sami się tak nazywali. Jest to zatem niezwykle dojrzała myśl mariologiczna i zarazem maryjna. Warto dodać, że nauka Soboru Watykańskiego II, zwłaszcza w Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium*, oraz nauczanie bł. Jana Pawła II w pełni potwierdziły linię maryjną Prymasa Tysiąclecia, wręcz dodały jej blasku w posłudze Kościoła powszechnego.

Ważnym zabiegiem, który uwiarygodnia formułowane myśli i uwagi, jest stosunkowo częste przywoływanie licznych oryginalnych wypowiedzi kard. Stefana Wyszyńskiego. W tym kontekście jednak pewien niedosyt budzą sporządzone przypisy, którym często brak pełnego opisu bibliograficznego. Dotyczy to zwłaszcza publikacji w periodykach diecezjalnych. Utrudnia to także korzystanie z nich w przypadku chęci bezpośredniego sięgania do źródeł przywoływanych myśli. Nie do końca zrozumiałe jest w wielu przypadkach stosowanie, niestety tylko częściowego opisu bibliograficznego, występującego także bezpośrednio w tekście narracji.

Oczywiste są pewne akcenty osobiste abpa Bolesława Pylaka, zwłaszcza odnoszące się do wydarzeń w diecezji lubelskiej. Więcej, są to bardzo cenne informacje, które nadają prezentowanym treściom dodatko-

wego autentyzmu. Zapewne w wielu z nich on sam uczestniczył, a nawet był ich współorganizatorem i współtwórcą. Do pewnego stopnia całość tych informacji stanowi nawet praktyczno-duszpasterskie potwierdzenie maryjności samego kard. Stefana Wyszyńskiego oraz jego nauczania (por. s. 69).

Drugi blok prezentowanej książki jest interesującym zestawieniem krótkich notatek wskazujących na znaki cudownego wstawiennictwa Prymasa Tysiąclecia. Jak pisze o. Gabriel Bartoszewski OFMCap: *Niniejszy suplement zatytułowany «Łaski i uzdrowienia za wstawiennictwem Sługi Bożego Stefana kardynała Wyszyńskiego Prymasa Polski» przygotowany z okazji 30. rocznicy odejścia do domu Ojca, jest pierwszym zbiorem autentycznych wypowiedzi ludzi różnych stanów, prostych i uczonych, księży, sióstr zakonnych, ludzi różnej kultury, majątku i wykształcenia. Bez względu jednak na te różnice, w listach – świadectwach, uwiadczenia się głębokie przekonanie ich autorów, iż otrzymane łaski – zmiana w sytuacji duchowej, materialnej, zdrowotnej, rodzinnej – nastąpiła dzięki wstawiennictwu Sługi Bożego* (s. 88-89).

Lektura tych tekstów wskazuje na niezwykle znaki wielkiego autentyzmu, prostoty i głębi wiary tych, którzy zechcieli je sformułować na piśmie. Ojciec Bartoszewski pisze: *Niniejszy zbiór świadczy o tym, jak Bóg, wysłuchuje prośb wiernych, ukazywał i ukazuje świętość i wstawiennictwo Prymasa Tysiąclecia. Listy dziękczynne napływały i napływają zarówno z Polski, jak i z różnych stron świata* (s. 89). Te liczne wyznania świadczą niewątpliwie także o rozprzestrzenianiu się kultu Sługi Bożego, a więc także tzw. „odor sanctitatis – famy jego świętości”, a ta jest szczególnie ważna w całym procesie beatyfikacyjnym.

Prezentowana książka zawiera zatem ciekawe opracowanie teoretyczne abpa B. Pylaka, a także cenny materiał pogładowy w suplemencie. Wydaje się, że obydwie teksty wzajemnie harmonijnie się uzupełniają, są wobec siebie komplementarne. Co więcej, są przekonującymi znamionami ich autentyczności i bogactwa przesłania niesionego ku przyszłości. Zaprezentowane liczne znaki otrzymanych łask za wstawiennictwem Prymasa Tysiąclecia współbrzmia z szeroko znanym wstawiennictwem Matki Najświętszej – Pośredniczki łask, której tak bezgranicznie zaufała Kardynał Prymas S. Wyszyński, i to od początku swej posługi kapłańskiej.

Prezentowana książka może zatem być cennym wkładem w całości kształt prac nad bogactwem osoby Prymasa Tysiąclecia, już nie tyle dla samego procesu beatyfikacyjnego (ten się zakończył na etapie diecezjalnym), ale dla wciąż ważnego przybliżania jego życia i działalności, zwłaszcza jego maryjności. Z kolei zamieszczone relacje o otrzymanych

łaskach i uzdrowieniach mogą przyczynić się do jeszcze większego pokładania ufności w przedstawianiu modlitw i prośb do Boga za wstawiennictwem Sługi Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego.

Po przedstawieniu omawianej książki można wyrazić oczekiwanie, *aby ta lektura wprowadziła nas na Maryjną ścieżkę wiodącą do Chrystusa Jedynego Zbawiciela człowieka* (s. 7). Zaś sam kard. Stefan Wyszyński modlił się tak: *Oddajemy Tobie szczególnym aktem miłości każdy polski dom i każde polskie serce, aby chwała Twoja nie ustawała w ustach naszych dnia każdego, a zwłaszcza w dni Twoich świąt [...]. Chcemy pamiętać o tym, że Ty jesteś Matką naszej Drogi, Prawdy i Życia, że w Twoim Obliczu Macierzyńskim najpewniej rozpoznajemy Syna Twojego, ku któremu nas wiesziesz niezawodną dłonią.* W rozeznawaniu tego przesłania pomocą może być prezentowane opracowanie.

Książka ta, dwuczęściowa w swej treści i formie, jest stosowną zachętą do kolejnego pochylenia się nad dziedzictwem Prymasa Tysiąclecia. Stanie się ona zapewne inspiracją do refleksji maryjnej i mariologicznej, zwłaszcza w ikonie Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej. To właśnie Jasnogórski wizerunek i cała historia oraz tradycja tego miejsca zostały przez kard. Stefana Wyszyńskiego wzmocnione przekazem jego prymasowskiej modlitwy oraz obecności. Na dziś pozostaje wielkim zadaniem kontynuacja tego prymasowskiego dzieła oraz jego ustawiczne ubogacanie.